

Vaiko teisių gynėjai: jeigu vaikai pamiršta savo atsakomybes, suaugusiųjų pavyzdys gali jas priminti

Vaiko teisių gynėjai pastebi, jog vaiko teisių ir atsakomybių tema visuomenėje iššaukia įvairių reakcijų ir nuomonių. Dalis žmonių mano, jog šiandieninė vaikų karta žino tik savo teises, tačiau tam tikrose situacijose retai prisimena turimas atsakomybes. Nuo kada svarbu pradėti ugdyti vaiko atsakomybes, kas turėtų tuo pasirūpinti bei ką apie atsakomybių svarbą mano patys vaikai, vaiko teisių gynėjai kviečia stebėti [diskusija](#) „Vaiko teisės ir atsakomybės - visada greta!“.

Pasak vaiko teisių gynėjo Gedo Batulevičiaus, vaiko teisės ir atsakomybės yra neatsiejamos viena nuo kitos, tačiau visuomenės nuostata, dėl vaikų atsakomybių stokos, veikiausiai, suformuoja kasdienės patirtys ir tam tikri lūkesčiai.

„Suaugusieji – tėvai, mokytojai, būrelių vadovai, įvairūs specialistai, kurių veiklos ar darbo lauke atsiduria vaikas – labai greitai pastebi jiems nepriimtina vaiko elgesį, pavyzdžiui, vengimą palaikyti namuose tvarką, nenorą mokytis, drąsiai reiškiamą nuomonę, tiek save, tiek aplinkinius žalojantį elgesį ir pan. Tačiau svarbu atkreipti dėmesį, jog šiuos įgūdžius vaikas dažnai atsineša iš savo artimiausios aplinkos – stebėdamas ir įsidėmėdamas kasdien girdimą bendravimą, atkartodamas jam pažįstamus elgesio modelius, parodydamas jam žinomus konfliktų sprendimo būdus, laikydamasis savitų vertybių“, – sako vaiko teisių gynėjas.

G. Batulevičius primena, jog kalbant apie vaikų atsakomybes, svarbu susitelkti ne tik į norimą lūkestį, bet ir į vaikų ugdymo svarbą, remiantis pačių suaugusiųjų rodomu pavyzdžiu.

„Tai, ko mes tikimės iš vaikų, pirmiausia turėtų atsispindėti mūsų pačių, suaugusiųjų, elgesyje ir bendravime. Tad jeigu kažkur skubėdami netikėtai atsiduriame eismo spūstyje, šalia sėdintis vaikas labai greitai pastebės, koku būdu mes spręsimė šią „nepatogią“ situaciją: kaip gestikuliuosime ir kalbėsime, kiek išliksime kantrūs ir mandagūs kitų vairuotojų atžvilgiu, ką darysime vėluodami. Pozityvus tėvų rodomas pavyzdys padeda ugdyti ir kitas siektinas vaiko atsakomybes, pavyzdžiui, tėvai, norėdami, jog vaikas stropiai mokytus ir skaitytus knygas, turėtų atkreipti dėmesį, kiek jie patys skiria laiko ir dėmesio knygų skaitymo ritualui namuose, mokslo ir žinių svarbai, naujos informacijos aptarimui ir pan.“, – vardija G. Batulevičius.

Psichologė A. Adler: atsakomybių ugdymas padeda mums tapti geresniems

Psichologė, psichoterapeutė doc. dr. Asta Adler pritaria, jog vaiko atsakomybės jausmas nėra įgimtas – tai savybė, kuri ugdoma gyvenimo eigoje, o pirmoji aplinka, kurioje sukuriamas pagrindas tiek savo teisių supratimui, tiek gebėjimui prisiimti atsakomybę, yra

Vaiko teisių gynėjai: jeigu vaikai pamiršta savo atsakomybes, suaugusiųjų pavyzdys gali jas priminti

šeima.

„Gyvendami kartu, mes perimame vienas kito požiūrį į gyvenimą, vertybes ir supratimą apie socialinius santykius. Kai vaikas jaučiasi priimtas ir suprastas bei turi sukūręs tvirtą ir saugų ryšį su savo artimaisiais, tuomet tų žmonių požiūriai ir vertybės yra perimamos kaip savos. Tačiau labai svarbu suprasti, jog tiek vaikai, tiek mes, suaugusieji, kartais galime suklypti – pavyzdžiui, pratrūkstame stipriomis emocijomis, pasakome ar pasielgiame taip, kaip neturėtume – tačiau, jeigu sugebame atsiprašyti vienas kito, pripažinti savo klaidas ir abipusiškai priimti „netobulumus“, visa tai prisideda prie atsakomybių ugdymo ir padeda mums tapti tiesiog geresniems“, – sako A. Adler.

Psichologė primena, kad vaiko teisės ir atsakomybės nėra dvi priešingybės ir tai neturėtų tapti kovos lauku tarp tėvų ir vaikų.

„Kai balansavimas tarp „noriu ir reikia“ šeimoje kelia įtampą, tėvams svarbu ieškoti išeities būdų, padedant vaikui suprasti, kad atsakomybė nėra tik kančia, o veikiau, ji turėtų sietis su jausmu „aš galiu“ arba „aš noriu tai padaryti“. Tad, kai tėvai pastebi vaiko norą prisidėti prie paprastų buitinių darbų, pavyzdžiui, indų ar grindų plovimo, svarbu suteikti erdvės šiam norui augti, paskatinti vaiką įsitraukti į kasdienę rutiną ir pagirti jį už pastangas. Tokiu būdu tėvams pavyks ugdyti norimas vaiko atsakomybes, o pats vaikas jausis svarbus, pripažintas ir einantis savarankiškumo keliu“, – pataria psichologė A. Adler.

Aurora Degesytė: vaikai kartais pamiršta savo atsakomybes, tad suaugusieji galėtų dažniau jas priminti

ES Vaikų dalyvavimo platformos Jaunimo tarybos narė bei Jaunimo Europos Komandos narė, moksleivė Aurora Degesytė pastebi, jog nors gyvename laisvoje šalyje, kurioje paisoma žmogaus teisių, visgi jauni žmonės ištis kai kuriose situacijose pirmenybę teikia tik savo teisėms, tačiau pamiršta turimas atsakomybes.

„Mokyklos aplinkoje pasitaiko atvejų, kai moksleiviai „prisidengia“ savo teisėmis, ypač tuomet, kai nenori kažko daryti. Pavyzdžiui, vaikai pamokų metu turėtų klausytis mokytojo ir mokytis – tai yra jų atsakomybė, tačiau kartais vaikų dėmesys būna sutelktas į telefoną, tad mokytojui paprašius vaiko nesinaudoti telefonu, kartais galima išgirsti pasakymą: „jūs neturite tam teisės“,“ – dalijasi A. Degesytė.

Tačiau moksleivė įsitikinusi, kad vaikų ir jaunuolių savimonę suaugusieji gali pasiekti skirdami laiko ir dėmesio logiškiems paaiškinimams, kodėl svarbu paisyti ne tik teisių, bet ir laikytis atsakomybių.

Vaiko teisių gynėjai: jeigu vaikai pamiršta savo atsakomybes,
suaugusiųjų pavyzdys gali jas priminti

„Prisimindama savo vaikystę džiaugiuosi, jog mano mamai pavykdavo man įvardinti tam tikrų kasdienių atsakomybių svarbą, tarkime, kodėl turėčiau nuosekliai mokytis ir ruošti namų darbus, kaip reikėtų bendrauti su kitais žmonėmis, kodėl man svarbu prisidėti prie namų ruošos darbų ir pan. Tokie pokalbiai ir priminimai man leido suvokti, kaip įvairiose gyvenimo situacijose derėtų elgtis sąmoningam, atsakingam ir pilietiškam žmogui. Todėl tikiu, jog šiandieninei vaikų ir jaunuolių kartai taip pat svarbu nuo mažumės girdėti tėvų, mokytojų bei kitų suaugusiųjų paaškinimus apie atsakomybių svarbą, o dar geriau – stebėti jų rodomą pavyzdį, kuris moko ir skatina juo sekti“, – sako A. Degesytė.

